

5Why – kurs demonstracyjny

**Sekcja jest częścią kursu
e-learning: „Problem Solving”**

Lean Vision University

Spis treści

---

1. Definicja metody 5Why
2. Formularz 5Why / przykłady analiz
3. Poka-Yoke jako optymalne rozwiązanie
4. N5W – odmiana 5Why
5. Problemy z zastosowaniem techniki 5Why

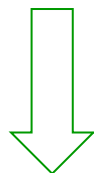
Definicja 5Why

- 5Why jest prawdopodobnie najlepiej znaną a jednocześnie rzadko stosowaną metodologią rozwiązywania problemów.
- 5Why polega na minimum pięciokrotnym pod rząd zadaniu pytania „dlaczego to się dzieje?” aby dojść do przyczyny źródłowej problemu po jego wystąpieniu.
- Zapytanie „Dlaczego” pięć razy zmusza do poszukania prawdziwych przyczyn i zapobiega w ten sposób usunięciu tylko samego efektu problemu.

Jeżeli chcesz pozbyć się chwastu, nie ucinaj jego łodygi. Odrośnie z powrotem.

**Wykop chwast razem z korzeniami.
Wtedy nigdy nie odrośnie.**

Dlaczego zadawać aż pięć pytań?

Przyczyny bezpośrednie -
oczywiste i widoczne

Usunięcie przyczyny ma krótko
terminowy efekt

Przyczyny pośrednie -
nie są właściwymi przyczynami,
ale zwiększają konsekwencje
negatywnego zjawiska

Usunięcie przyczyny zmniejsza
prawdopodobieństwo
wystąpienia efektu

Przyczyny źródłowe - głęboko
ukryte i trudne do znalezienia

Usunięcie przyczyny
eliminuje efekt na zawsze

Przykład analizy 5Why – maszyna zatrzymała się z powodu awarii

1. DLACZEGO maszyna ma awarię?
  - **Przepalił się bezpiecznik**
2. DLACZEGO bezpiecznik był przeładowany?
  - **Wystąpił problem z oliwieniem łożyska**
3. DLACZEGO oliwienie było niedostateczne?
  - **Zepsuła się pompa do smaru**
4. DLACZEGO pompa miała awarię?
  - **Korbowód w pompie był zużyty**
5. DLACZEGO tak szybko zużył się korbowód?
  - **Zanieczyszczenia weszły do środka, ponieważ przerwała się metalowa siateczka ochroniająca**

Aby upewnić się, że technika 5Why jest odpowiednio stosowana, należy użyć formularza, który zmusza do podania odpowiedzi na każde pytanie DLACZEGO i jednocześnie proponowania działania zapobiegawczego na każdym poziomie.

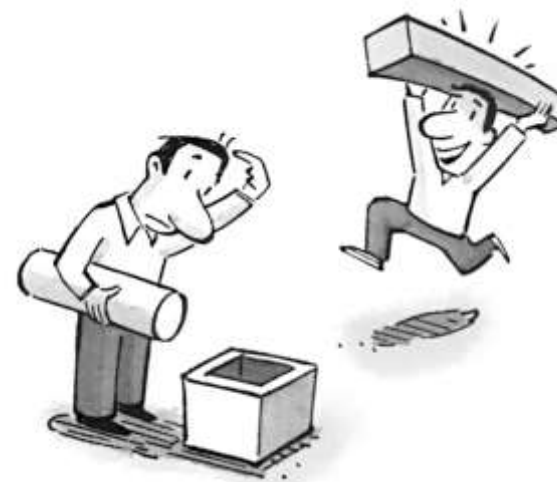
STRESZCZENIE PROBLEMU:			DZIAŁ:
			MASZYNA:
			DATA:
	PYTANIE	ODPOWIEDŹ	DZIAŁANIE
1 Why			
2 Why			
3 Why			
4 Why			
5 Why			
DZIAŁANIE ZAPOBIEGAWCZE:			

Przykład analizy problemu z zepsutym rzutnikiem do slajdów:

STRESZCZENIE PROBLEMU:			DZIAŁ: Szkolenia
<i>Nie działa rzutnik do slajdów</i>			MASZYNA: Projektor DELL
			DATA: 25 lipiec 2010
	PYTANIE	ODPOWIEDŹ	DZIAŁANIE
1 Why	Dlaczego rzutnik nie działa?	Przepaliła się żarówka	Wymienić żarówkę
2 Why	Dlaczego przepaliła się żarówka?	Była przegrzana	
3 Why	Dlaczego żarówka była przegrzana?	Rzutnik został wyłączony z kontaktu zaraz po zakończeniu prezentacji	Sprawdzić procedury utrzymania rzutnika w dobrym stanie
4 Why	Dlaczego projektor został nieprawidłowo wyłączony?	Prezenter nie wiedział o procedurze wyłączania	Sprawdzić proces szkolenia nowych pracowników w używaniu rzutnika
5 Why	Dlaczego prezenter nie wiedział o procedurze wyłączania projektora?	Na projektorze brak wizualizacji informującej o procedurze	
DZIAŁANIE ZAPOBIEGAWCZE:			
Wykonać wizualną instrukcję (OPL) dotyczącą wyłączania rzutnika z prądu i przyklepić ją w widocznym miejscu do rzutnika			

5Why powinno prowadzić do Poka-Yoke

- W przykładzie na poprzednim slajdzie wykonanie instrukcji wyłączania rzutnika nie zapobiegne problemowi kompletnie. Najlepsze rozwiązanie problemu to takie, które w 100% wyeliminuje możliwość jego powrotu.
- Ta koncepcja, nazywana Poka-Yoke (zapobieganie błędom), powoduje, że operatorzy lub maszyny nie popełniają błędów albo, że problemy są zawsze odkryte zanim przedostaną się do następnego procesu lub klienta.
- Przykładem zastosowania Poka-Yoke jest użycie różnych konfiguracji konektorów z tyłu komputera, dzięki którym prawie niemożliwe jest podłączenie kabla urządzenia peryferyjnego do niewłaściwego portu.

***Idealny Poke-Yoke
kompletnie eliminuje
możliwość popełnienia
błędu***

5Why – wadliwy zgrzew na worku z folii

Pytanie	Odpowiedź	Działanie
1. Dlaczego wystąpił wadliwy zgrzew na worku?	Pył znalazł się w obszarze zgrzewania worka	
2. Dlaczego wystąpiła obecność pyłu?	Maszyna jest zanieczyszczona proszkiem	Wyczyścić maszynę
3. Dlaczego maszyna jest zanieczyszczona proszkiem?	Węże w układzie odpylającym są niedrożne	
4. Dlaczego węże są niedrożne?	Zostały zapchane proszkiem	Udrożnić węże odpylające
5. Dlaczego węże łatwo zapychają się proszkiem?	Powierzchnia wewnętrzna węża jest karbowana	Wymienić wąż na inny o gładkiej powierzchni

Ćwiczenie 5Why

- Aby przećwiczyć używanie techniki 5Why, użyj tabeli do analizy problemu „Zabrakło kawy na szkoleniu”. (formularz jest dostępny do ściągnięcia na stronie kursu)
- Mimo, że przykładowe odpowiedzi są podane na następnym slajdzie, sugerujemy wykonanie ćwiczenia samodzielnie używając ołówka i kartki papieru, co może pomóc w rozwiązaniu testu.

**Zabrakło kawy
na szkoleniu**

	Pytanie	Odpowiedź	Działanie
1.			
2.			
3.			
4.			
5.			

Przykład rozwiązania ćwiczenia 5Why

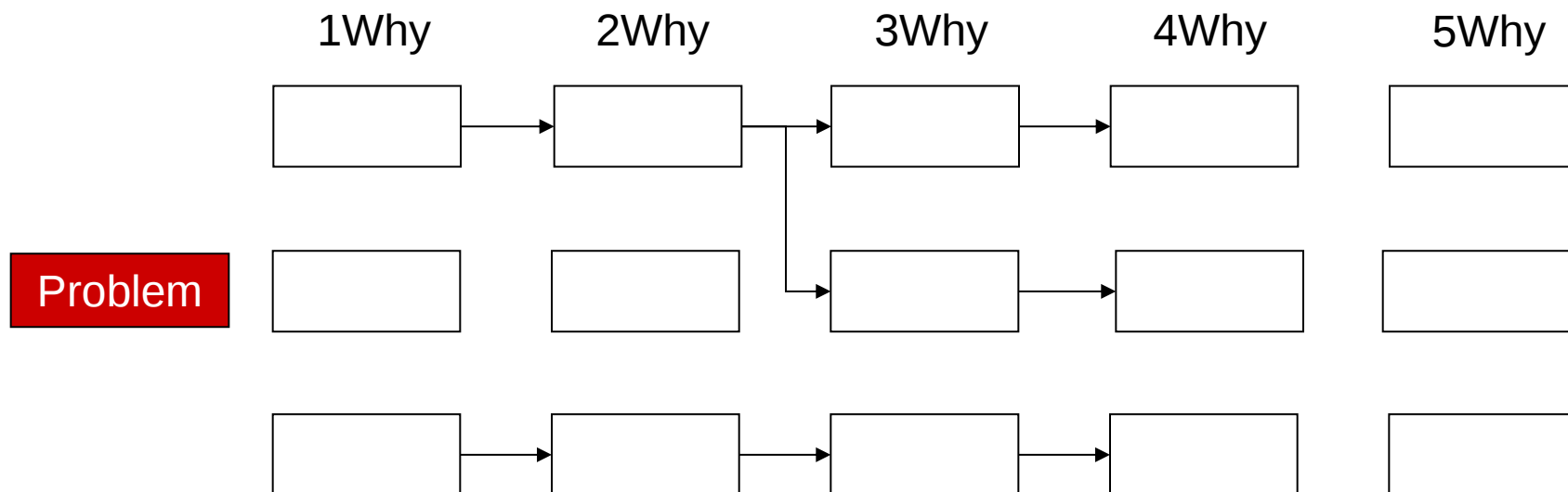
Pytanie	Odpowiedz	Działanie
1. Dlaczego zabrakło kawy na szkoleniu?	Obsługa hotelu zapomniała donieść świeży dzbanek z kawą	Zadzwonić do obsługi i poprosić o przyniesienie nowego dzbanka
2. Dlaczego obsługa zapomniała o doniesieniu kawy?	Obsługa była zajęta w innym miejscu i nie miała informacji, że zabrakło kawy	
3. Dlaczego nikt nie powiadomił obsługi, że brakuje kawy?	Nie ma wizualnej informacji, która przypomina obsłudze o potrzebie doniesienia kawy do sali szkoleniowej	Stworzyć wizualny standard, który pokaże potrzebę sprawdzenia poziomu kawy, np. co godzinę
4. Dlaczego wizualny standard nie jest używany?	Obsługa nie jest świadoma nowoczesnych technik zarządzania	Przeszkolić obsługę w Lean Manufacturing i wdrożyć Kanban* na uzupełnianie kawy
5. Dlaczego obsługa nie jest świadoma nowoczesnych metod zarządzania?	Kierownictwo hotelu polega na tradycyjnych metodach zarządzania	Uświadomić (i przekonać) kierownictwo do potrzeby zmiany kultury organizacji

* Kanban = (jęz. jap.) sygnał do napełnienia

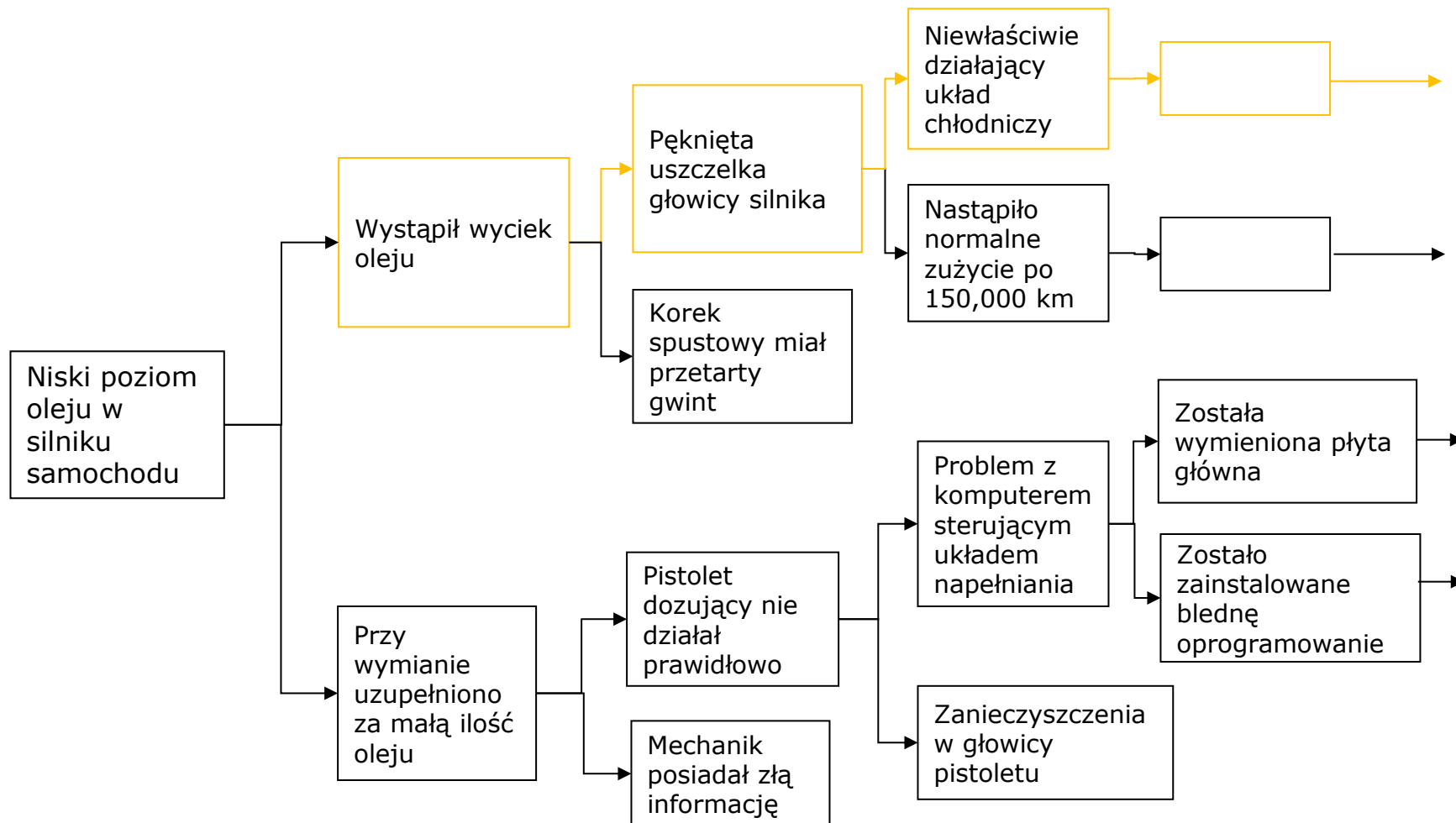
Technika N5W

Wariacją techniki 5Why jest N5W (tłumaczone jako „n x 5W” lub „nowe 5Why”), które pozwala na podanie więcej niż jednej odpowiedzi na każde pytanie.

N5W jest używane dla bardziej złożonych problemów. Przykład częściowej analizy podano na kolejnym slajdzie.

Częściowa analiza N5W

Budowanie 5Why

1. Jaki warunek musi zostać spełniony aby zaistniał skutek?

Określenie precyzyjnej i faktycznej przyczyny

2. Czy zaistnienie warunku spowoduje skutek?

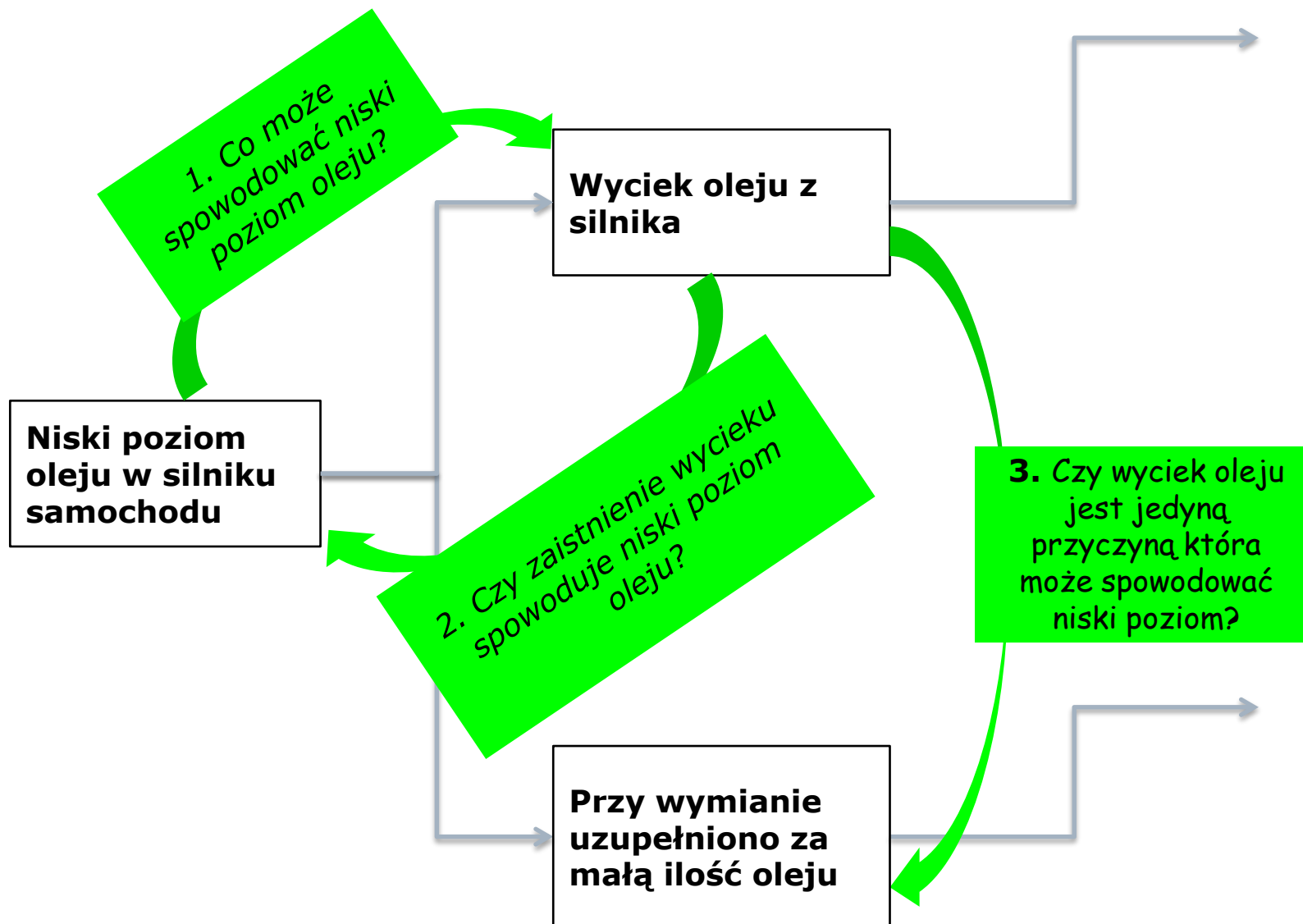
Potwierdzenie powiązania pomiędzy przyczyną a skutkiem

3. Czy istnieją inne warunki powodujące ten sam skutek?

Rozważa istnienie kilku przyczyn

Sprawdzenie powiązania pomiędzy przyczyną a skutkiem

Problemy ze stosowaniem 5Why

Największą trudnością z 5Why jest wymóg udzielania konkretnych i precyzyjnych odpowiedzi na każde pytanie. Osoby z niewielkim doświadczeniem w 5Why mają tendencję do podawania odpowiedzi na pytania w bardzo szerokich horyzontach, które nie zawężają uwagi. 5Why ma działać jak lejek zawężający temat, nie stożek otwierający szerokie horyzonty.

Odpowiedzi często wskazują na obszary poza naszą kontrolą, takie jak zachowania dostawców albo ludzka natura, np. „ktoś czegoś nie wykonał prawidłowo”.

Przykłady formułowania prawidłowych odpowiedzi na pytania „Dlaczego”

Niewystarczające odpowiedzi	Dobre odpowiedzi
Mamy niewiarygodnych dostawców	Części nie spełniają specyfikacji
W zeszłym tygodniu było zastępstwo	Nie szkolimy pracowników według TWI
Narzędzia są słabej jakości	Standardowe narzędzia nie były dostępne
Jest ciężko kontrolować temperaturę oleju na wtryskarce plastiku	Standardy dla kontrolowania temperatury nie istnieją
Komunikacja w firmie jest słaba	Kierownictwo uważa, że zyski z tej inwestycji będą małe

Pytanie

Why
Why
Why

Ogólne
odpowiedzi
i przeczucia

Trudności w określeniu
przyczyny, przeniesienie
winy na ludzi i okoliczności

Pytanie

Why
Why
Why
Why
Why

Zawężone i
specyficzne
odpowiedzi
oparte na
faktach

Odkrycie prawdziwej i
głębokiej przyczyny
źródłowej

Maszyna ma awarię

WHY?	Dobra odpowiedź	Gorsza odpowiedź
1. DLACZEGO maszyna ma awarię?	Przepalił się bezpiecznik	Obsługiwał ją nowy pracownik
2. DLACZEGO bezpiecznik był przeładowany?	Wystąpił problem z oliwieniem łożyska	Zły projekt instalacji elektrycznej
3. DLACZEGO oliwienie było niedostateczne?	Zepsuła się pompa do smaru	Była wyprodukowana w Chinach
4. DLACZEGO pompa miała awarię?	Korbowód w pompie był zużyty	Użyty olej był złej jakości
5. DLACZEGO tak szybko zużył się korbowód?	Zanieczyszczenia weszły do środka ponieważ przerwała się metalowa siateczka ochroniająca	Kupili tani filtr oleju

Koniec modułu 5Why

**Jeżeli tematy w tej prezentacji
są dla Ciebie zrozumiałe, jesteś
gotowy do przystąpienia do
testu**

Lean Vision University

